

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobce: **Mgr. D. D.**, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 427/31, Brno, o ochraně proti nečinnosti žalovaného, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 12. 11. 2021, č. j. 30 A 71/2021-47,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á**.
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I.

[1] Žalobce se žalobou podanou u Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“) domáhá ochrany proti nečinnosti žalovaného, kterou spatřuje v nezahájení řízení o povolení obnovy daňového řízení na základě jeho podnětu ze dne 6. 9. 2019 adresovaného Finančnímu úřadu pro Olomoucký kraj. V žalobě zároveň požádal o osvobození od soudních poplatků.

[2] Žádost o osvobození od soudních poplatků odůvodnil odkazem na řízení vedené u krajského soudu pod sp. zn. 31 Af 71/2020 a příslušný soudní spis, který dle něj dokládá a vysvětluje kontinuitu jeho nemajetnosti. Dále předložil výpis z účtu za květen 2021 se zůstatkem ve výši 2.629,92 Kč a výpis z účtu ve věznici ke dni 14. 5. 2021, ze kterého je patrný zůstatek 690 Kč a exekuce ve výši 4.376 Kč.

[3] Krajský soud žádosti o osvobození od soudních poplatků zčásti vyhověl a žalobce od poplatkové povinnosti v rozsahu 50 % osvobodil. Vyšel přitom ze zjištění, že po

odečtení pravidelné splátky úvěru a vkladu na stavební spoření z invalidního důchodu zbývá žalobci na hrazení jeho běžných životních potřeb částka ve výši 16.697 Kč měsíčně. V této souvislosti uvedl, že žalobce své běžné výdaje nijak blíže nerozvedl a z výpisů z jeho účtu lze pouze vyčíst, že se jedná o platby do věznice ve výši 7.500 Kč a platby na právní pomoc ve výši 9.000 Kč. Co se týče předpokládané výše jeho výdajů, krajský soud poukázal na skutečnost, že žalobce jakožto vězeň namísto běžných výdajů na vedení domácnosti hradí pouze náklady na výkon trestu odnětí svobody, který činí maximálně 1.500 Kč měsíčně (srov. § 3 odst. 1, resp. § 8 odst. 4 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů). Krajský soud poukázal na skutečnost, že obdobně jako v usnesení ze dne 11. 12. 2020, č. j. 30 A 163/2020-87, které se věcně týkalo žádosti žalobce o osvobození od soudních poplatků v jiné věci, ani nyní bez dalšího nepřevzal jeho tvrzení o měsíčních výdajích ve výši 9.000 Kč na právní pomoc. Jelikož žalobce netvrdil žádné zvlášť závažné důvody pro úplné osvobození od soudních poplatků, poměřil krajský soud zjištěný nedostatek finančních prostředků s výší soudního poplatku za žalobu proti nečinnosti, která v daném případě činí 2.000 Kč [§ 4 odst. 1 písm. a) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích (dále jen „zákon o soudních poplatcích“), ve spojení s položkou 18 bod 2. písm. d) Sazebníku soudních poplatků]. Dospěl přitom k závěru, že v daném případě je přiměřené osvobození v rozsahu 50% soudního poplatku a zdůraznil i nutnost zachování určité míry odpovědnosti žalobce za vedení sporu.

[4] Krajský soud se v odůvodnění napadeného rozhodnutí vypořádal i s odkazy žalobce na jiná soudní řízení, ve kterých mu osvobození od povinnosti úhrady soudních poplatků bylo přiznáno. Uvedl, že tato skutečnost neznamena automaticky osvobození i v nyní projednávané věci. Dále vysvětlil, že při rozhodování vyšel z toho, že žalobce neobjasnil, proč by jeho invalidní důchod neměl být dostačující na úhradu běžných měsíčních výdajů. Zároveň ale přihlédl i k tomu, že se jedná o nečinnostní žalobu, již se žalobce domáhá zahájení řízení o povolení obnovy řízení na základě vlastního podnětu (ze dne 6. 9. 2019), který byl finančními orgány odložen s odůvodněním, že z něj není patrné, čeho se žalobce domáhá. Žádosti žalobce o povolení obnovy řízení se přitom finanční orgány již věcně zabývaly na základě jeho jiného podnětu (ze dne 14. 1. 2020), přičemž rozhodnutí vydané v tomto řízení bylo předmětem přezkumu v řízení o žalobě vedené u krajského soudu pod sp. zn. 31 Af 71/2020. Právě s ohledem na skutečnost, že podmínky povolení obnovy již byly testovány v řízení vyvolaném na základě podnětu žalobce ze dne 14. 1. 2020, krajský soud vyslovil pochybnosti o významu nyní projednávané věci pro žalobce. Akcentoval, že nehodlá žalobci bránit v jeho možnosti domáhat se vydání rozhodnutí i o jeho podnětu ze dne 6. 9. 2019, zároveň však v této souvislosti připomněl regulační funkci soudních poplatků.

II.

[5] Žalobce (dále též „stěžovatel“) se proti usnesení krajského soudu bránil kasační stížností. Argumentoval, že krajský soud nejdříve usnesením ze dne 15. 7. 2021, č. j. 30 A 71/2021-21 podanou žalobu odmítl a Nejvyšší správní soud následně rozhodnutím ze dne 14. 10. 2021, č. j. 9 Afs 175/2021-57 usnesení o odmítnutí zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. K jeho výzvě následně sdělil, že trvá na projednání

pokračování

žaloby prostřednictvím videokonference. Krajský soud poté dne 12. 11. 2021 vydal napadené rozhodnutí. S odkazem na ustanovení § 10 odst. 3 zákona o soudních poplatcích stěžovatel dovodil, že krajský soud nyní „*vymáhá soudní poplatek za situace, kdy je mu známo, že jej bude vracet*“. Dále namítal, že je nemajetný a odkázal na jiná rozhodnutí soudů, které ho od hrazení soudních poplatků měly osvobodit ve stejném období, jako v nyní posuzované věci. Stěžovatel rozvinul i obsáhlou polemiku o úvahách krajského soudu o právním významu žaloby. Dále jako účelové označil tvrzení soudu o tom, že mu každý měsíc z invalidního důchodu zbývá částka ve výši 16.697 Kč, neboť dle jeho přesvědčení předložil důkazy o tom, že jeho příjmy a výdaje se rovnají. V kasační stížnosti rovněž vyslovil nesouhlas s tvrzením, že návrh na obnovu řízení byl podán dne 6. 9. 2019, když soudu dle svých tvrzení opakovaně zdůrazňuje, že opravný návrh na obnovu daňového řízení byl žalovanému podán dne 30. 9. 2019, neboť návrh ze dne 6. 9. 2019 byl podán k nepřislušnému správci daně. Závěrem vyjádřil svůj nesouhlas ve vztahu k výše uvedenému řízení vedeném krajským soudem pod sp. zn. 31 Af 71/2020 a závěrům učiněným v rámci tohoto řízení.

III.

[6] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal též, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti [§ 109 odst. 3 a 4 soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „s. ř. s.“)].

[7] Nejvyšší správní soud předně uvádí, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Napadené rozhodnutí nepochybně právě takovým procesním rozhodnutím je, zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost tudíž Nejvyšší správní soud nepožadoval.

[8] Kasační stížnost není důvodná.

[9] Podstatou kasační stížnosti je posouzení otázky, zda krajský soud postupoval správně, pokud stěžovatele v řízení o podané žalobě od soudních poplatků plně neosvobodil.

[10] Stěžovatel v kasační stížnosti s odkazem na ustanovení § 10 odst. 3 zákona o soudních poplatcích namítal, že krajský soud vymáhá soudní poplatek, i když ví, že jej bude vracet. Vychází ze skutečnosti, že krajský soud nejdříve usnesením ze dne 15. 7. 2021, č. j. 30 A 71/2021-21 podanou žalobu odmítl a Nejvyšší správní soud následně rozhodnutím ze dne 14. 10. 2021, č. j. 9 Afs 175/2021-57 usnesení o odmítnutí zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. K jeho výzvě následně sdělil, že trvá na projednání žaloby prostřednictvím videokonference. Krajský soud poté dne 12. 11. 2021 vydal napadené rozhodnutí.

[11] Stěžovatelem popsany procesní postup vyplývá i ze soudního spisu, nicméně jím vznesené námitky nelze přisvědčit. Dle ustanovení § 10 odst. 3 zákona o soudních poplatcích, věty poslední, platí, že „[B]yl-li návrh na zahájení řízení před prvním jednáním

odmítnut, soud vrátí z účtu soudu zaplacený poplatek“. Stěžovatel při výkladu a aplikaci předmětného ustanovení ovšem zcela opomíjí fakt, že předmětné ustanovení cílí na situace, když je rozhodnutí o odmítnutí návrhu na zahájení řízení rozhodnutím, kterým se řízení končí. V nyní projednávané věci ale řízení neskončilo vydáním usnesení krajského soudu o odmítnutí žaloby, neboť následně došlo k jeho zrušení Nejvyšším správním soudem. Další procesní postup ve věci se bude odvíjet právě od závěrů vyslovených ve zrušujícím rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 10. 2021, č. j. 9 Afs 175/2021-57. Skutečnost, že krajský soud žalobu nejdříve odmítl, není sama o sobě důvodem pro to, aby v pokračujícím řízení poté, co kasační soud toto rozhodnutí o odmítnutí zrušil, již úhradu soudního poplatku nepožadoval. Jinými slovy, existenci takového rozhodnutí v minulosti nelze vnímat izolovaně pouze jako formální důvod zakládající automatické upuštění od výběru soudního poplatku při dalším postupu soudu. Postup krajského soudu proto považuje Nejvyšší správní soud za zákonný. Námitka stěžovatele tak není důvodná.

[12] Rozhodnutí, jimiž soudy stěžovatele v minulosti od úhrady soudního poplatku osvobodily, nezakládají „precedent“ pro osvobození od soudních poplatků i v dalších věcech (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 4 Ans 3/2005-148). Na tuto skutečnost byl stěžovatel ostatně již upozorněn v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 12. 2021, č. j. 9 As 206/2021-39. V tomto rozhodnutí Nejvyšší správní soud stěžovateli rovněž vysvětlil, že osmý senát v usnesení ze dne 2. 9. 2021, č. j. 8 As 173/2021-50 nerozhodoval o osvobození od soudních poplatků samostatně, pouze konstatoval osvobození od soudních poplatků v řízení před krajským soudem a neshledal důvod mu toto osvobození odejmout. Námitka stěžovatele tudíž rovněž není důvodná.

[13] Stěžovatel dále v kasační stížnosti označil jako účelové tvrzení soudu, že mu každý měsíc zbývá částka ve výši 16.697 Kč z invalidního důchodu, i když soudu *„byly doloženy důkazy, že příjmy a výdaje se rovnají“*.

[14] Ze soudního spisu vyplynulo, že stěžovatel ohledně své žádosti o osvobození od soudních poplatků odkázal na řízení vedené u krajského soudu pod sp. zn. 31 Af 71/2020 a příslušný soudní spis, který dle jeho tvrzení dokládá a vysvětluje kontinuitu jeho nemajetnosti. Zároveň předložil výpis z účtu za květen 2021 se zůstatkem ve výši 2.629,92 Kč a výpis z účtu ve věznici ke dni 14. 5. 2021, ze kterého je patrný zůstatek ve výši 690 Kč a exekuce ve výši 4.376 Kč. Z výpisu z bankovního účtu za květen 2021 vyplynulo, že stěžovatel pobírá invalidní důchod ve výši 19.277 Kč měsíčně. Na stavební spoření vkládá částku ve výši 1.080 Kč, hradí úvěr stavebního spoření ve výši 1.500 Kč (v napadeném rozhodnutí krajského soudu chybně uvedeno 1.050 Kč, byť výpočet odpovídá). Na právní pomoc dle výpisu z účtu vynakládá 9.000 Kč (dle poznámek stěžovatele částku ve výši 6.000 Kč za přípravu stížnosti k Ústavnímu soudu a Evropskému soudu pro lidská práva a částku ve výši 3.000 Kč jako splátku půjčky na právní pomoc), na platby do věznice 7.500 Kč. Nejvyšší správní soud ze spisu krajského soudu zjistil, že stěžovatel tato tvrzení ničím nedoložil a neprokázal tak důvodnost plateb označených v bankovním výpisu jako *„advokát“*, *„na právní pomoc“*, *„platba do věznice Břeclav“* či *„telefon vězení“*. K vynakládání částky ve výši 6 000 Kč na právní zastoupení se již Nejvyšší správní soud vyjádřil ve výši uvedeném usnesení č. j. 9 Afs 175/2021-41 a taktéž v usnesení ze dne 25. 6. 2020, č. j. 1 As 158/2020-61, ve kterých uvedl, že pokud je stěžovatel dlouhodobě schopen

pokračování

vynakládat tuto částku na advokátní zastoupení, pak nelze mít za to, že by nebyl schopen uhradit alespoň část soudního poplatku. Krajský soud v napadeném rozhodnutí ostatně správně akcentoval smysl právní úpravy individuálního osvobození od soudních poplatků, kterým je ochrana nemajetných účastníků řízení tak, aby jim nebylo v opodstatněných případech upíráno právo na přístup k soudu (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 5. 3. 2009, sp. zn. II. ÚS 2432/08) a zejména výjimečnost tohoto institutu. Východiska krajského soudu, ze kterých při posouzení majetkové situace stěžovatele vyšel, jsou obdobně jako jeho závěry o výjimečnosti plného osvobození od soudních poplatků správné. Krajský soud v této souvislosti rovněž správně uvedl, že stěžovatel netvrdil ani zvlášť závažné důvody, které by jeho plné osvobození od poplatkové povinnosti v daném případě odůvodnily.

[15] Stěžovatel dále v kasační stížnosti jako další námitku uvedl „*náznaky krajského soudu (...) o neúspěšnosti žaloby*“. V souvislosti s uvedeným odkázal na rozhodnutí krajského soudu ze dne 12. 1. 2021, č. j. 31 Af 71/2020-55, (kterým byla zamítnuta žádost stěžovatele o osvobození od soudních poplatků v daném řízení) a rozhodnutí krajského soudu ze dne 28. 4. 2021, č. j. 31 Af 71/2020-79 (kterým bylo předmětné řízení zastaveno). Odkazy na tato rozhodnutí se stěžovatel snažil jednak podpořit závěr o důvodnosti žaloby a zároveň označil části těchto rozhodnutí, které považuje za nesrozumitelné či „*licoměrné*“.

[16] Krajský soud v odůvodnění napadeného rozhodnutí vzal v úvahu i význam sporu pro stěžovatele a vysvětlil, že se jedná o nečinnostní žalobu, prostřednictvím které se žalobce domáhá zahájení řízení o povolení obnovy řízení na základě jeho podnětu ze dne 6. 9. 2019, jenž byl finančními orgány odložen s odůvodněním, že z něj není patrné, čeho se žalobce domáhá. Předmětné pochybnosti o významu nyní projednávané věci pro stěžovatele vyslovil s odůvodněním, že podmínky povolení obnovy již byly testovány v řízení vyvolaném na základě jiného podnětu žalobce ze dne 14. 1. 2020, přičemž rozhodnutí vydané v tomto řízení bylo předmětem přezkumu v řízení o žalobě vedené pod sp. zn. 31 Af 71/2020. Krajský soud v této souvislosti vyslovil pochybnosti o právním významu nyní projednávané žaloby pro stěžovatele, uvedl však, že stěžovateli „*nehodlá (...) bránit v tom, aby se předmětnou nečinnostní žalobou domáhal vydání rozhodnutí i o jeho podnětu z 6. 9. 2019, s ohledem na nastíněnou funkci soudních poplatků však neshledává důvod, aby mu tak umožnil činit bez jejich zaplacení*“. Z textu odůvodnění napadeného rozhodnutí plyne, že úvahy krajského soudu o právním významu žaloby učinil soud s odkazem na regulační funkci soudních poplatků. Žalobcem uplatněná argumentace směřuje k důvodnosti žaloby; krajský soud ovšem napadené rozhodnutí nevystavěl na závěru o zjevné nedůvodnosti žaloby, pouze vyslovil názor o významu nyní projednávané věci pro stěžovatele. V této souvislosti Nejvyšší správní soud připomíná, že další procesní postup krajského soudu se bude odvíjet právě od závěrů vyslovených ve zrušujícím rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 10. 2021, č. j. 9 Afs 175/2021-57. Související argumentaci (zejména ve vztahu k otázce včasnosti žaloby), tak stěžovatel může uplatnit v řízení před krajským soudem.

IV.

[17] Nejvyšší správní soud tak uzavírá, že napadený rozsudek krajského soudu je zákonný, a proto kasační stížnost proti němu podanou podle § 110 odst. 1, *in fine*, s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

[18] Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení ze zákona. Žalovaný nebyl účastníkem řízení o této kasační stížnosti, proto soud o jeho nákladech nerozhodoval.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 15. července 2022

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu